

(258/850)

ולא עוד, אלא שהתורה נכנסת גם לתוך כל עצמותיו ונעשות גם הן, ונעשים כל אבריו מבחוץ וכל מעיו בפנים, מועד ומשכן ובית עולמים לתורה שלא תמוש מהם. אדם שזוכה למדרגה זו, נעשה עסקו שהוא עוסק בתורה כפול ומכופל כמה וכמה מן העסק ששאר בני אדם עוסקים בתורה. שהכל עוסקים בה בדיבור פיהם, במחשבות שכלם ובבינת לבם, והוא עוסק בה גם בכל שאר חושיו וכחותיו ובכל עצמותיו ואבריו, שכל תנועותיהם נעשות הלכה פסוקה לתורת אמת. אתה רואה צדיק אמת מניע באבר אחד ואפילו שלא מדעתו – אותה התנועה תורה היא ולימוד היא צריכה. ולא לאחרים בלבד לימוד הוא אלא שהצדיק גופא לומד ממנה. אם רואה אבריו מתרחקין לשום דבר, מבין הוא שהתרחקות זו רצון בוראו היא, ועושה אותה אסמכתא לדבר של תורה.

מצינו בדברי חז"ל שפרשו את מצות שמיטת כספים בשנה השביעית ואמרו שמצוה על הלואה להחזיר המעות ומצוה על המלוה שיאמר 'משמט אני' ואם חוזר הלואה ואומר 'ואף על פי כן' – מותר למלוה שיקח את המעות מן הלואה. ורבה אמר: 'וכופין את הלואה שיאמר, ואף על פי כן' – דין זה שאמר רבה היכן שרשיו, והרי הוא נראה כמבטל את עיקרה של מצות שמיטת כספים? – ר' צדוק הכהן מלובלין זכר צדיק לברכה, שכל גנוי נסתרות בכל

חדרי התורה היו גלויים לפניו, כך הסביר את הדברים: לאחר אותה הלכה, סיפרו חז"ל על אותו רבה, שאירע לו מעשה ומי שהיה חייב לו מעות בא אליו לאחר שנת השמיטה ורצה לפרוע חובו. אמר רבה 'משמט אני' כדין, והלה לקח מעותיו והלך לו ולא אמר 'ואף על פי כן'. חלשה דעתו של רבה על המעות שלא חזרו אליו. וכך סיים ר' צדוק הכהן את דבריו: חלושת דעתו של רבה היתה לו אסמכתא לדינו שאמר 'וכופין אותו' וכו'. כי ידע בנפשו שאם כך היה עיקרו של הדין וכבר אין לו עוד שכיכות אל המעות האלה, לא היתה דעתו נחלשת בהפסדם של מעות שאינם שלו. כך היא מדתם של צדיקי אמת, שכל אבריהם נעשים להם ככליות נובעות חכמה המחכימה את מבועה.

[חסידי אמת] (א"י) נאמן
- א"י כ"א
[א"י - ק"י-ק"א]

אדם הנקי מתאות ונגיעה לעצמו בודאי יש לו להרגיש כשמקיים פקודי ד' הישרים שמחת לב ואע"פ שמפסיד עי"ז ממונו וכיוצא, כיון דהמצוה בכך ומצות ד' יקרה ממאודו, ואם מרגיש צער זה סימן שאינו מצוה, וז"ש בגיטין [ל"ז רע"ב] א"ר נתלי לי' עד דא"ל, ומייתי אח"כ העובדא דרבה דהוה עציב יעו"ש, ונ"ל דמהך עובדא הוא שעמד ע"ד הלכה זו דאין מצות שמיטה אלא בדבור משמט אני לא בפועל ותלי לי' כו', דאין המצוה לשמט באמת ולפיכך הי' עצב ולולי כן לא הי' עציב, ואעפ"י דרבה החזיק עצמו לבינוני כדאי' בהרואה [ס' ב'] שעדיין לא הי' לבו חלל בקרבו לגמרי, מ"מ ידע בנפשי' דמוכן לשמוע בעצת יצר טוב ולהתגבר נגד יצ"ה לעשות מצות ד' בשמחה ולא להתעצב מזה אלו הי' מצוה, ודבר זה רק לשרידים אשר ד' קורא.

(דברי סופרים, א, ר' צדוק הכהן מלובלין)